2023.M59T v2

2023L034A1IL

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2023

Eacnamaíocht

Ardleibhéal

Dé hAoine 23 Meitheamh Maidin 9:30 - 12:00

400 marc

Scrúduimhir

Lá agus Mí do Bhreithe

Scríobh 3 Feabhra mar 0302, mar shampla

Stampa an Ionaid

Rinneadh coigeartuithe ar scrúdpháipéir 2023 d'fhonn aon chur isteach ar an bhfoghlaim a tharla de bharr COVID-19 a chúiteamh. D'fhéadfadh sé nach bhfuil an struchtúr agus an leagan amach céanna ar an scrúdpháipéar seo is a bhí ar scrúdpháipéir i mblianta eile roimhe nó ina dhiaidh seo.

Treoracha

Tá **dhá** roinn sa pháipéar seo.

Tá 400 marc san iomlán ag gabháil leis an scrúdú seo.

Roinn A: 100 marc
Freagair **8** gceist as **10** gceist sa roinn seo.

Tá rogha inmheánach i gceisteanna 2, 3 agus 4.

Roinn B: 300 marc
Freagair **4** cheist as **6** cheist.

Tá 75 marc ag gabháil le gach ceist sa roinn seo.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh.

Scríobh do chuid freagraí sna spásanna atá curtha ar fáil sa leabhrán seo. Tá spás le haghaidh obair bhreise i gcúl an leabhráin. Lipéadaigh aon obair bhreise go soiléir le huimhir na ceiste agus leis an gcuid den cheist.

Déanfar an leabhrán scrúdaithe seo a scanadh agus is ar scáileán a chuirfear do chuid oibre i láthair an scrúdaitheora. Mar sin is féidir nach bhfeicfidh an scrúdaitheoir aon rud a scríobhfaidh tú taobh amuigh de bhoscaí na bhfreagraí.

Tabharfaidh an feitheoir cóip den leabhrán Foirmlí agus Táblaí duit, má theastaíonn sé uait. Ní mór duit é a thabhairt ar ais ag deireadh an scrúdaithe. Níl cead agat do chóip féin a thabhairt isteach chuig an scrúdú leat.

Is ceadmhach áireamháin a úsáid.

Scríobh déanamh agus múnla d'áireamháin anseo:

Roinn A	Ceisteanna Gearrfhreagra	100 marc

Freagair 8 gceist as 10 gceist

Ceist 1

(a) Sa Fhrainc a bheidh Corn Rugbaí an Domhain ar siúl in 2023.

Mínigh, agus léaráid lipéadaithe (na haiseanna san áireamh) cuar an tsoláthar do thicéid don imeach seo.

Léaráid	Míniú
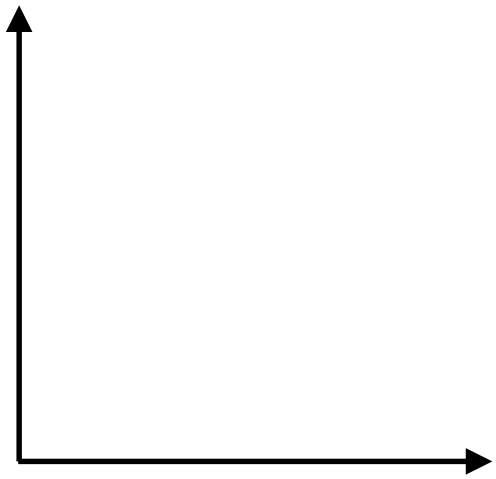	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

(b) Mínigh dhá choinníoll atá de dhíth ionas go bhféadfadh **idirdhealú praghsanna** tarlú i ndíolachán ticéad do Chorn Rugbaí an Domhain 2023.

1.
2.

Ceist 2

Ar an 3 Márta, 2022 d'ardaigh praghas an pheitril thar €2 den chéad uair.

Arna chur in oiriúint ó independent.ie

(a) Roghnaigh, agus úsáid á baint agat as tic (✓), cé acu a mheastar éileamh praghasleaisteach nó éileamh praghas-neamhleaisteach a bheith ar pheitreal.

Mínigh do fhreagra. Praghasleaisteach: ☐ Praghas-neamhleaisteach ☐

Míniú:

Freagair (b) nó (c)

(b) Tabhair breac-chuntas ar dhá chúis a bhfuil sé tábhachtach go mbeadh tuiscint ag miondíoltóirí ar an gcoincheap, praghasleaisteachas an éilimh.

1.
2.

NÓ

(c) Tabhair breac-chuntas ar bhuntáiste amháin agus ar mhíbhuntáiste amháin a bhaineann geilleagar na hÉireann as cinneadh an Aire Airgeadais **gan dleachtanna máil ar pheitreal a ardú** i gCáinaisnéis 2023.

Buntáiste:
Míbhuntáiste:

Ceist 3

(a) Comhlánaigh na figiúirí don áirgiúlacht iomlán agus don áirgiúlacht imeallach atá in easnamh sa tábla thíos. Taispeáin do chuid oibre.

Líon aonad tomhailte	1	2	3	4
Áirgiúlacht Iomlán in aonaid/util	40	80		137
Áirgiúlacht Imeallach in aonaid/Util	40		35	

Obair:

Freagair (b) nó (c)

(b) Bunaithe ar na figiúirí a bhaineann leis an áirgiúlacht imeallach a ríomh tú thuas, cén pointe ar a dtosaíonn dlí na háirgiúlachta imeallaí laghdaithí? Mínigh do fhreagra.

Freagra:
Míniú:

NÓ

(c) An ngéilleann an fhoirmle thíos don Phrionsabal Comhimeallach d'Iompraíocht tomhaltóirí? Mínigh do fhreagra.

$$\frac{MUx}{Px} = \frac{1800}{10} \; agus \; \frac{MUy}{Py} = \frac{3600}{10}$$

Freagra:
Míniú:

Ceist 4

Taispeántar sa tábla thíos an t-aschur agus na costais iomlána i ngnólacht.

(a) Comhlánaigh na figiúirí do mheánchostas agus do chostas imeallach atá in easnamh sa tábla thíos.

Aschur (aonaid)	1	2	3	4
Costas Iomlán (€)	55	82	108	152
Meánchostas (€)	55		36	
Costas Imeallach (€)	**N/A**	27		

Obair:

Freagair (b) nó (c)

(b) Chun fanacht i mbun táirgeachta, **sa ghearrthréimhse** ní mór do ghnólacht a mheánchostais iomlána a chlúdach. An aontaíonn tú nó an easaontaíonn tú leis an ráiteas sin?

Aontaím: ☐ Easaontaím: ☐

Mínigh do fhreagra.

Míniú:

NÓ

(c) Mínigh an gaol atá idir cuar an Chostais Imeallaigh agus cuar an Mheánchostais.

Míniú:

Ceist 5

(a) Taispeántar sa léaráid thíos an Teorainn Féidearthachta Táirgiúlachta do chuideachta déantúsaíochta digití a tháirgeann ríomhairí glúine agus gléasanna táibléid.

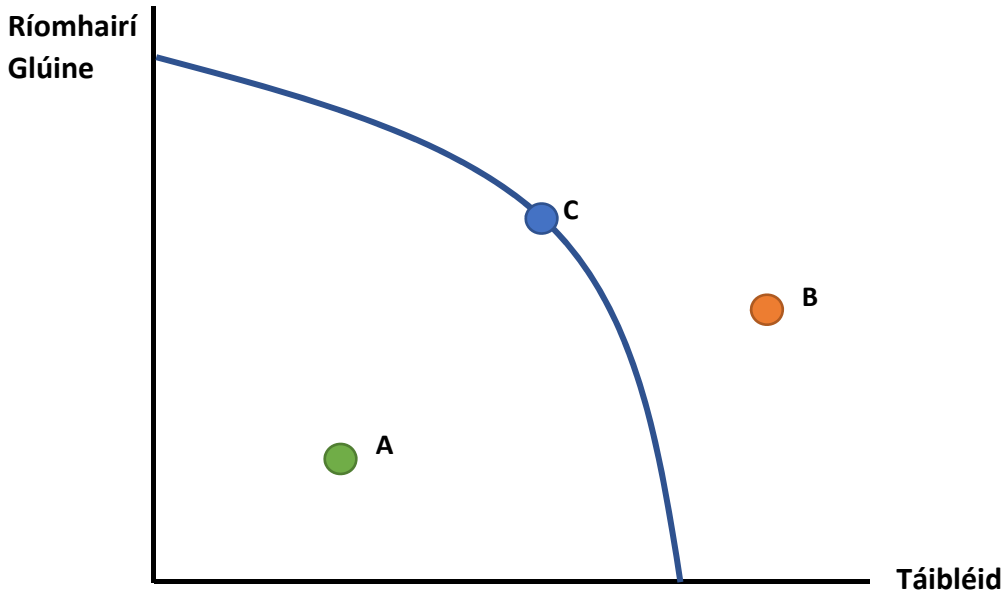

Sainaithin ón léaráid thuas cé acu rogha (A, B nó C) a thaispeánann, pointe táirgiúlachta atá:

- Éifeachtúil,
- Neamhéifeachtúil
- Neamhfhéideartha faoi seach.

Comhlánaigh an tábla thíos.

Roghnaigh litir amháin do gach ceann	**A, B nó C**
Pointe Táirgiúlachta Éifeachtúil	
Pointe Táirgiúlachta Neamhéifeachtúil	
Pointe Táirgiúlachta Neamhfhéideartha	

(b) Cosain gach ceann de na roghanna a rinne tú in **(a)** thuas.

Éifeachtúil:
Neamhéifeachtúil:
Neamhfhéideartha:

Ceist 6

(a) I ngach cás thíos, úsáid tic (✓) chun a chur in iúl cé acu sampla de cháin dhíreach **nó** de cháin indíreach é an cháin.

Cáin	Cáin Dhíreach	Cáin Indíreach
CBL		
ÍMAT		
Dleacht Chustam agus Máil		

(b) Tabhair breac-chuntas ar thrí **riail/ar thrí phrionsabal a bhaineann le cánachas** agus a mbaintear úsáid as cánacha indíreacha chun iad a bhaint amach.

1.
2.
3.

Ceist 7

(a) Tá tiarnaí talún ag imeacht ina mílte as margadh tithíochta na hÉireann, iad ag cur an mhilleáin ar bharrachas cánachais, rialú cíosa agus dlíthe atá de shíor á n-athrú.

Arna chur in oiriúint ó the Sunday Business Post

Taispeáin ar an léaráid thíos an dóigh a n-athróidh an fhorbairt seo staid chothromaíochta mhargadh an chíosa. Mínigh do fhreagra.

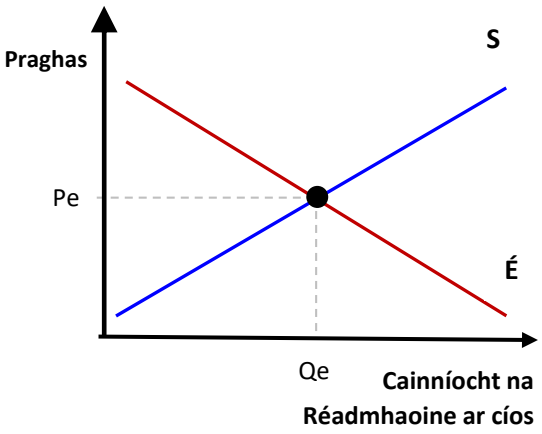

Míniú: _____

_____

_____

_____

_____

_____

(b) Is féidir cur síos a dhéanamh ar an gcáin ar réadmhaoin fholamh in Éirinn mar idirghabháil rialtais. Tabhair breac-chuntas ar dhá chúis ar thug rialtas na hÉireann isteach an cháin sin ar réadmhaoin fholamh.

1.
2.

Ceist 8

Rinneadh méadú ar rátaí úis i limistéar an euro ceithre huaire sna sé mhí dheireanacha de 2022.

Arna chur in oiriúint ó ecb.europa.eu

(a) Cosain an fáth a ndearna an Banc Ceannais Eorpach (BCE) an cinneadh seo.

(b) An bhfuil tionchar ag ballraíocht i limistéar an euro ar chumas na hÉireann beartas airgeadaíochta a chur i bhfeidhm in Éirinn? Tá: ☐ Níl: ☐

Mínigh do fhreagra.

Míniú:

Ceist 9

Tá an tSín chun tosaigh sa domhan maidir le déantúsaíocht earraí e.g. éadaí. Tá a sciar d'easpórtálacha domhanda sna hearraí sin i bhfad níos mó ná sciar gach náisiúin eile. De réir dealraimh, níl aon tionchar ag dlí an toraidh imeallaigh laghdaithigh air seo.

Arna chur in oiriúint ó hks.harvard.edu

(a) Mínigh an coincheap eacnamaíochta a bhaineann le dlí an toraidh imeallaigh laghdaithigh.

Míniú:

(b) Tugann Scoil Harvard Kennedy le tuiscint nach i gcúrsaí éadaí a bheidh an chéad réimse speisialtóireachta eile ag an tSín ach in easpórtálacha ardteicneolaíochta.

Arna chur in oiriúint ó hks.harvard.edu

Tabhair breac-chuntas ar dhá bhuntáiste costais a fhaigheann gnólachtaí na Síne mar gheall ar an **speisialtóireacht.**

1.
2.

Ceist 10

Rinneadh na sonraí thíos a chóiriú as Cuntais Náisiúnta na hÉireann do 2021.

Cur síos	Luach
Glanioncam tosca ó thar lear	**- €103bn**
Fóirdheontais AE	**€1.7bn**
Cánacha AE	**€0.5bn**
Coigeartuithe *lena n-áirítear* • *Ioncam tosca cuideachtaí athshainchónaithe* • *Dímheas ar iompórtálacha T&F agus trádáil i maoin intleachtúil* • *Dímheas ar léasú aerárthaí*	**€89bn**

Ag glacadh leis gurbh é **€426bn an Olltáirgeacht Intíre (OTI) ag Praghsanna Reatha an Mhargaidh (CMP)**, bain úsáid as an eolas seo chun na téarmaí **B**, agus **C** seo a leanas a ríomh.

Tá A déanta cheana duit.

Luaigh na gaoil agus taispeáin do chuid oibre go léir.

	Coigeartuithe/Gaoil	Freagra € bn's
	Olltáirgeacht Intíre (OTI) ag Praghas Reatha an Mhargaidh	**€426bn**
↓	Coigeartuithe/Gaoil: Olltáirgeacht Intíre (OTI) ag Praghas Reatha an Mhargaidh +/- Glanioncam tosca ó thar lear	 426.00 (103.00)
A	**= Olltáirgeacht Náisiúnta (OTN)ag Praghsanna Reatha an Mhargaidh**	**Fr: €323bn**
↓	Coigeartuithe/Gaoil:	
B	**= Ollioncam Náisiúnta ag Praghsanna Reatha an Mhargaidh**	**Fr:**
↓	Coigeartuithe/Gaoil:	
C	**= Ollioncam Náisiúnta Modhnaithe ag Praghsanna Reatha an Mhargaidh**	**Fr:**

Roinn B	Ceisteanna Fadfhreagra	300 marc

Freagair 4 cheist as 6 cheist

Ceist 11

Taispeántar sa ghrafaic eolais thíos réamhthorthaí do Dhaonáireamh 2022, arna chur in oiriúint ón bPríomh-Oifig Staidrimh.

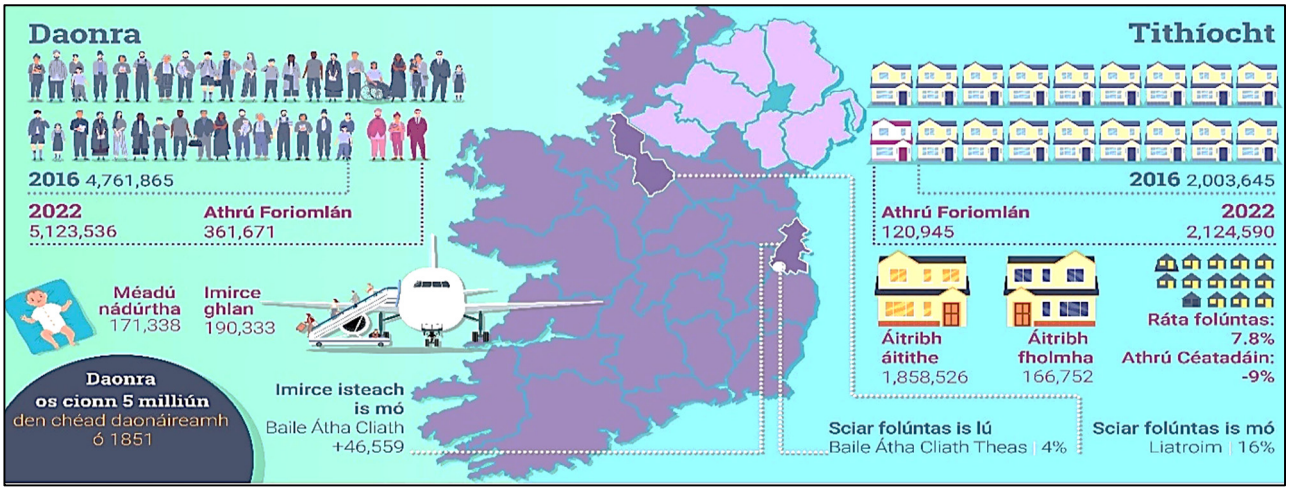

(a) (i) Úsáid an t-eolas atá sa tábla thíos (a bhaintear den ghraific eolais), ríomh an t-athrú céatadáin a tháinig ar an daonra idir 2016 agus 2022. Taispeáin do chuid oibre.

Daonra 2016	Daonra 2022	Athrú Foriomlán
4,761,865	5,123,536	361,671

Obair:
Freagra:

(ii) Mínigh dhá thoisc ar dócha go raibh tionchar acu ar an treocht seo i ndaonra na hÉireann.

1.
2.

(iii) D’fhéadfadh tionchar dearfach agus tionchar diúltach a bheith ag méadú ar an daonra ar chúrsaí airgeadais an rialtais. Déan plé ar thionchar dearfach amháin **agus** ar thionchar diúltach amháin ar chúrsaí airgeadais an rialtais.

Tionchar diúltach amháin:
Tionchar dearfach amháin:

(b) Ceann de na tosca táirgeachta is ea saothar.

(i) Mínigh an toisc tháirgeachta **saothar**.

(ii) Mínigh dhá thoisc a mbíonn tionchar acu ar **shoghluaisteacht gheografach lucht saothair.**

1.
2.

(iii) Mínigh dhá bhealach a bhféadfadh an rialtas **soghluaisteacht gheografach lucht saothair** a mhéadú.

1.
2.

(c) Taispeántar sa tábla thíos (arna chur in oiriúint ón UNDP) ord agus scór dhá thír ar an Innéacs um Fhorbairt Dhaonna (IFD) in 2021.

Ord	Tír	Innéacs um Fhorbairt Dhaonna. (IFD) (luach)	Ionchas saoil tráth breithe (blianta) SDG 3	Meánbhlianta scolaíochta (blianta) SDG 4.4	Ollioncam Náisiúnta (GNI) per capita (2017 PCC $) SDG 8.5
8	**Éire**	**0.945**	**82.0**	**11.6**	**76,169**
153	**An Congó**	**0.571**	**63.5**	**6.2**	**2,889**

(i) **Dá dtitfeadh** an t-ionchas saoil in Éirinn, an mbeadh tionchar dearfach nó tionchar diúltach aige, dar leat, ar scór na hÉireann ar an IFD?

Dearfach: ☐ Diúltach: ☐

Cosain do fhreagra.

Míniú:

(ii) D’ainneoin rangú ard a bheith ag Éirinn ar an IFD tá neamhionannas ann go fóill. Tabhair breac-chuntas ar dhá bheartas eacnamaíochta a d’fhéadfadh rialtas na hÉireann a bhreithniú chun aghaidh a thabhairt ar an neamhionannas in Éirinn. Cosain do fhreagraí.

1.
2.

(iii) Dá dtabharfaí isteach na beartais atá molta agat in **(ii)** thuas, tabhair breac-chuntas ar dhá **mhíbhuntáiste** eacnamaíochta a d’fhéadfadh a bheith ag baint le cur i bhfeidhm na mbeartas sin.

1.
2.

75 marc

Ceist 12

(a) Más mian le tomhaltóirí bainne a cheannach i margadh na hÉireann cuirtear flúirse roghanna os a gcomhair, ina measc tá bainne beagmhéathrais, sárbhainne agus bainne gan lachtós. San am atá thart bhí an margadh seo níos gaire do shamhail de mhargadh ina bhfuil iomaíocht fhoirfe.

Arna chur in oiriúint ó Irish Times.ie

(i) Sainaithin trí shaintréith a bhaineann le **margadh in iomaíocht fhoirfe**.

1.
2.
3.

(ii) Luaigh cúis **amháin** nach bhféadfaí a rá go bhfuil an margadh do bhainne Éireannach in iomaíocht fhoirfe a thuilleadh.

(iii) Mínigh, agus léaráid lipéadaithe (na haiseanna san áireamh) in úsáid agat, cothromaíocht fhadtréimhseach ghnólachta atá in **iomaíocht fhoirfe**.

(b) Taispeántar sa bharrachairt thíos an sciar (%) céatadáin den mhargadh do Tháirgeoirí Déiríochta na hÉireann in 2021.

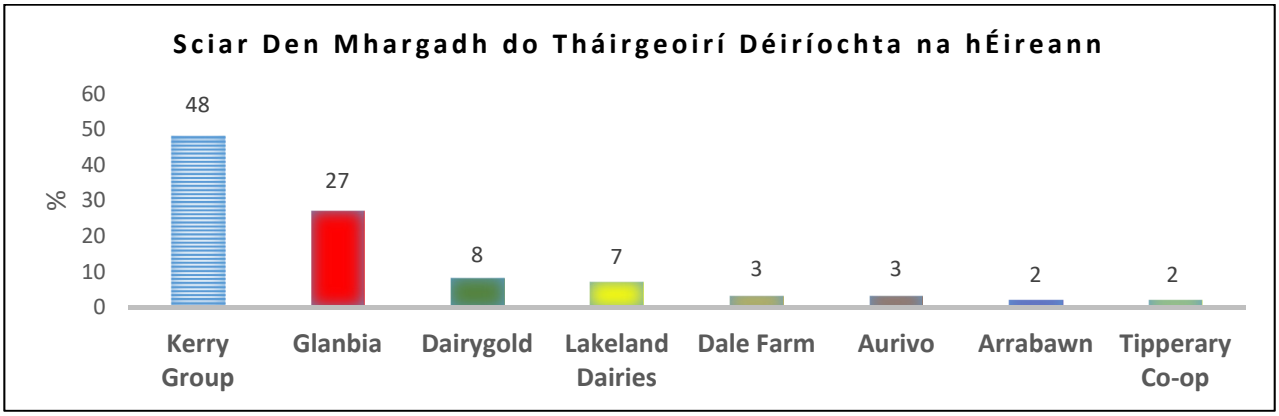

Arna chur in oiriúint ó Top1000.ie

(i) Bunaithe ar na figiúirí sa bharrachairt thuas, ríomh an tInnéacs Herfindahl Hirschman do Tháirgeoirí Déiríochta na hÉireann. Taispeáin do chuid oibre.

Obair:
Freagra:

(ii) An gceapfá go bhfuil an margadh seo iomaíoch, comhchruinnithe go measartha, nó comhchruinnithe go hard? Mínigh do fhreagra.

Freagra:
Míniú:

(iii) Tabhair breac-chuntas ar bhuntáiste eacnamaíochta amháin agus ar mhíbhuntáiste eacnamaíochta amháin a d'fhéadfadh a bheith ag baint le margadh atá in iomaíocht fhoirfe.

Buntáiste:
Míbhuntáiste:

(c) Moladh i gCáinaisnéis 2023 cáin amhantair shealadach de 33% ar bhrabúis cuideachtaí fuinnimh a thabhairt isteach, mar atá déanta sa chuid eile den AE. *Nóta: is é is brí le cáin amhantair ná cáin ar bharraíocht brabús.

Arna chur in oiriúint ó deloitte.com

Déan plé ar na hargóintí i bhfabhar **agus** i gcoinne an mholta sin.

75 marc

Ceist 13

(a) **(i)** Tarraing léaráid atá lipéadaithe go hiomlán ina dtaispeántar Sreabhadh Ciorclach Ioncaim do gheilleagar oscailte.

(ii) Mínigh na téarmaí insteallta agus siltí agus déan tagairt do dhá shampla de gach ceann díobh ó do léaráid thuas.

Instealltaí:	
Sampla 1:	Sampla 2:
Siltí:	
Sampla 1:	Sampla 2:

(iii) Glacann roinnt saoránach páirt i ngníomhaíochtaí sa gheilleagar folaithe in Éirinn. Tabhair breac-chuntas ar dhá thionchar a bhíonn ag gníomhaíocht sa gheilleagar folaithe ar gheilleagar na hÉireann.

1.
2.

(b) Úsáid an t-eolas atá sa tábla thíos, chun na ceisteanna seo a leanas a fhreagairt:

Claonadh Imeallach chun Tomhaltais (MPC)	0.7
Claonadh Imeallach chun Iompórtála (MPM)	0.2
Leibhéal Reatha cothromaíochta an Ioncaim Náisiúnta	€500m
Leibhéal an Ioncaim Náisiúnta a thabharfadh lánfhostaíocht	€750m

(i) Ríomh an claonadh imeallach chun coigiltis (MPS) don gheilleagar seo. Taispeáin do chuid oibre.

Obair:
Freagra:

(ii) Ríomh luach an Iolraitheora sa gheilleagar oscailte seo. Taispeáin do chuid oibre.

Obair:
Freagra:

(iii) Cé mhéad a chaithfidh an rialtas a instealladh isteach sa gheilleagar seo más mian leis go bhfeidhmeodh an geilleagar ag a leibhéal lánfhostaíochta? Taispeáin do chuid oibre.

Obair:
Freagra:

(c) Tá ár gcóras cánach ag brath go mór ar líon réasúnta beag fostaithe; is ó 500,000 oibrí agus ó 10 gcuideachta ilnáisiúnta a thagann níos mó ná an tríú cuid dár n-ioncam iomlán cánach.

Arna chur in oiriúint ó Ráiteas ó Pascal Donohoe faoi Cháinaisnéis 2023

(i) Tabhair breac-chuntas ar dhá riosca a bhaineann le bheith ag brath rómhór ar chuideachtaí ilnáisiúnta le haghaidh ioncam cánach na hÉireann.

1.
2.

(ii) Déan plé ar dhá thoisc a bhfuil tionchar acu ar **iomaíochas idirnáisiúnta na hÉireann** faoi láthair**.**

1.
2.

75 marc

Ceist 14

Taispeántar ar an ngraf thíos an ráta dífhostaíochta míosúil de réir an Bheochláir idir mí an Mhárta 2021 agus mí Mheán Fómhair 2022.

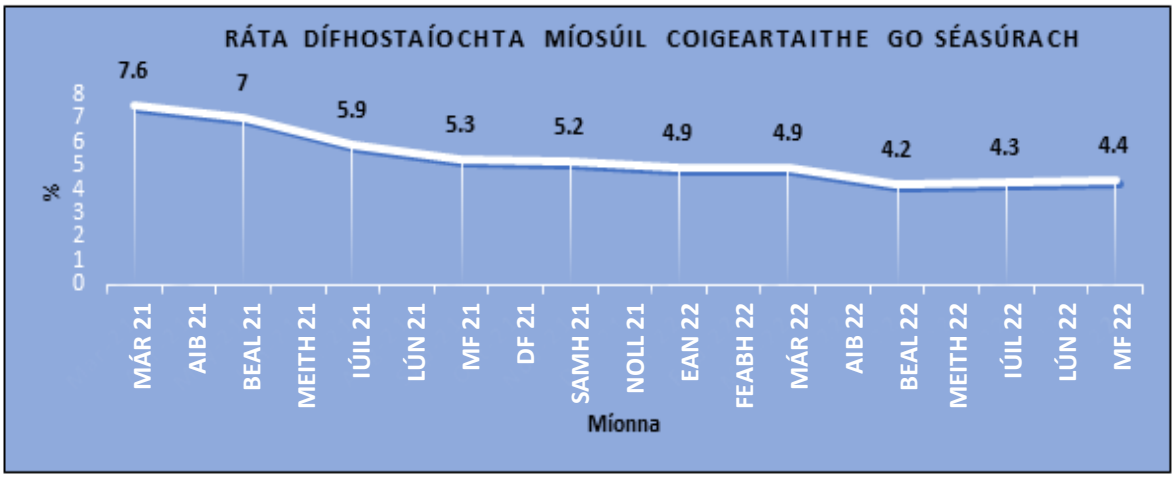

Curtha in oiriúint ó POS

(a) **(i)** Ón ngraf thuas, déan anailís ar threocht **amháin** i ráta dífhostaíochta míosúil na hÉireann ó mhí an Mhárta 2021 go mí Mheán Fómhair 2022. Úsáid na figiúiri ón ngraf thuas.

(ii) Is bealach eile é an Suirbhé Náisiúnta Ráithiúil ar Theaghlaigh chun leibhéal na dífhostaíochta a thomhas. Tabhair dhá chúis a gceaptar go bhfuil an tomhas seo níos cruinne ná na sonraí a bhailítear ón mBeochlár.

1.
2.

(iii) Déan cur síos ar dhá chineál dífhostaíochta agus tabhair samplaí chun tacú le do fhreagra.

Cineál 1:
Míniú
Cineál 2:
Míniú:

(b) **(i)** Mínigh an téarma eacnamaíochta lánfhostaíocht.

Lánfhostaíocht:

(ii) Tá sé mar aidhm ag an rialtas lánfhostaíocht a choinneáil. Tabhair breac-chuntas ar dhá aidhm eacnamaíochta reatha eile atá ag an rialtas in 2023 agus cosain do chuid freagraí.

1.
2.

(iii) Chaith rialtas na hÉireann €8.8bn ar Íocaíocht Dífhostaíochta na Paindéime (PUP) in 2021. Arna chur in oiriúint ó gov.ie

Úsáid cur chuige costais is tairbhe chun measúnú a dhéanamh ar cé a fuair an tairbhe phríobháideach, an tairbhe sheachtrach agus cé a sheas costais na scéime.

Tairbhe phríobháideach:
Tairbhe sheachtrach:
Cé a sheas na costais:

(c) Sna 1950idí agus sna 1960idí bhí ráta an-ard dífhostaíochta in Éirinn. Le linn na tréimhse sin bhí lucht déanta beartais i bhfabhar cosaint trádála.

(i) Mínigh an téarma eacnamaíochta **cosaint trádála**.

Míniú:

(ii) Tá tíortha áirithe anois i bhfabhar filleadh ar bhearta cosanta trádála. Déan plé ar dhá chúis eacnamaíochta a bhfuil tíortha i bhfabhar filleadh ar chosaint trádála.

1.
2.

(iii) Tabhair breac-chuntas ar dhá mhíbhuntáiste a d'fhéadfadh a bheith ag cosaint trádála.

1.
2.

75 marc

Ceist 15

Taispeántar sa léaráid thíos an meánphraghas ar leictreachas a gearradh ar theaghlaigh in Éirinn (2020-2022).

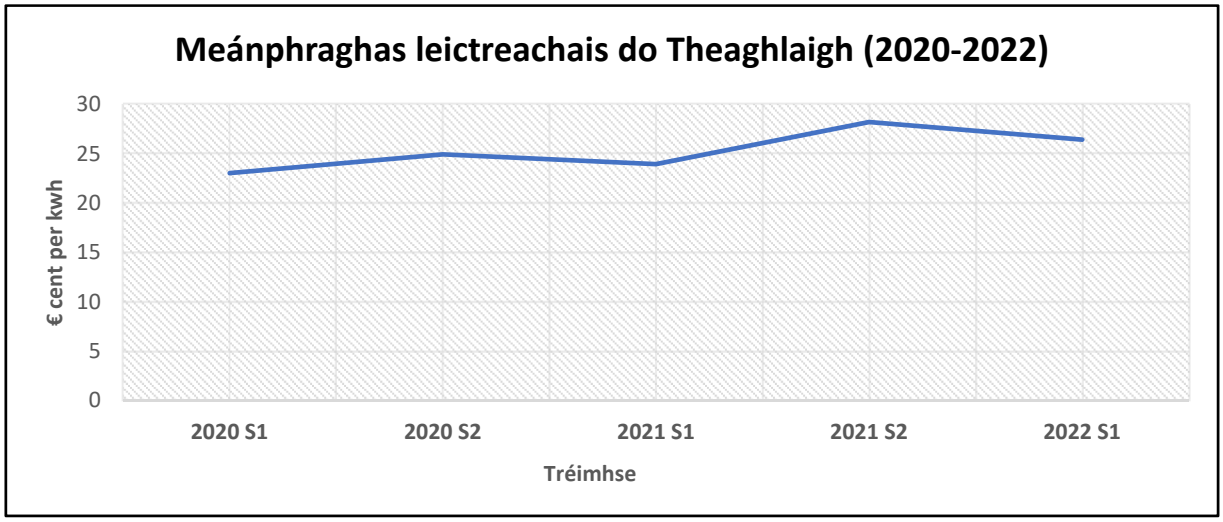

S = Seimeastar Arna chur in oiriúint ó seai

(a) **(i)** Tabhair breac-chuntas ar phríomhthreocht **amháin** i bpraghsanna leictreachais ar an ngraf thuas **agus** mínigh an dóigh a raibh tionchar aige sin ar thomhaltóirí in Éirinn.

Phríomhthreocht:
Tionchar ar thomhaltóirí:

(ii) Déan idirdhealú idir boilsciú de bharr tarraingt éilimh agus boilsciú de bharr costbhrú.

Boilsciú de bharr tarraingt éilimh:
Boilsciú de bharr costbhrú:

(iii) Taispeántar sa tábla thíos praghasinnéacs ilchodach tíre bunaithe ar na catagóirí caiteachais seo a leanas: bia; iompar; agus earraí eile. Agus úsáid á baint agat as an eolas sa tábla thuas ríomh an praghasinnéacs don bhliain reatha. Is é 100 an bonnluach. Taispeáin do chuid oibre.

Catagóir	**% d'ioncam a caitheadh ar earra(í) (ualach)**	**Praghas an earra/ na n-earraí sa bhonnbhliain €**	**Praghas an earra/na n-earraí sa bhliain reatha €**	**Ríomh an praghasinnéacs simplí**	**Ualach**	**Toradh**
Bia	60%	50	55			
Iompar	25%	20	24			
Earraí eile	15%	75	81			
	100%				Praghasinnéacs do bhliain reatha	

(b) Ról amháin atá ag an mBanc Ceannais Eorpach (BCE) ná beartas airgeadaíochta a cheapadh don limistéar an euro.

(i) Mínigh an téarma beartas airgeadaíochta.

(ii) An gcuireann an ghnáth-threocht ar an ngraf thíos in iúl go bhfuil luach an Euro (€) ag ardú nó ag titim i gcoinne an phuint steirling (£)?

Ag Ardú: ☐ Ag Titim: ☐ Mínigh do fhreagra.

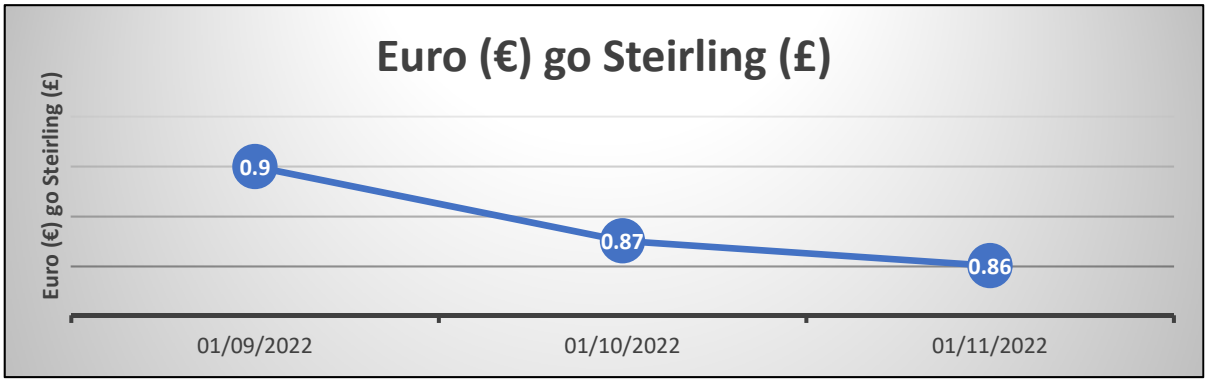

Míniú

(iii) Ar cheart don Rialtas na hÉireann a bheith buartha dá mbeadh ráta malairte an Euro go dtí an Dollar **ag ardú**?

Ba cheart: ☐ Níor cheart: ☐ Cosain do fhreagra.

(c) I gCáinaisnéis 2023 thug Rialtas na hÉireann isteach creidmheas leictreachais de €600 do gach teaghlach.

(i) Mínigh an phríomhchúis eacnamaíochta a bhí leis an idirghabháil thuas a rinne an rialtas.

(ii) Tabhair breac-chuntas ar míbhuntáiste eacnamaíochta amháin a d'fhéadfadh a bheith ag baint leis an idirghabháil rialtais sin.

(iii) An dóigh leat go spreagann an idirghabháil rialtais thuas úsáideoirí leictreachais chun a n-úsáid leictreachais a laghdú?

Tá: ☐ Níl: ☐

Mínigh do fhreagra.

75 marc

Ceist 16

(a) **(i)** Déan idirdhealú idir na téarmaí eacnamaíochta éileamh aonair agus éileamh an mhargaidh.

Éileamh aonair:
Éileamh an mhargaidh

(ii) Chuir Rialtas na hÉireann saoriompar scoile ar fáil don scoilbhliain 2022/2023. Taispeáin, agus léaráid atá lipéadaithe go hiomlán á húsáid agat, an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag an scéim nua sin ar chothromaíocht an mhargaidh do charranna peitril/díosail.

Léaráid	**Míniú**
	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

(iii) Mar thoradh ar thabhairt isteach thapa na scéime sin cruthaíodh riaráiste de 6,000 ticéad bus go déanach i mí Mheán Fómhair 2022 i ndiaidh oscailt na scoileanna. An léiríonn an riaráiste sin gur theip ar an rialtas? Mínigh do fhreagra.

Tá: ☐ Níl: ☐

Míniú:

(b) In 2006, dhiúltaigh Trafigura, an chuideachta ilnáisiúnta a thrádálann in ola, tairiscint ó chuideachta dhiúscartha déileáil lena dramhaíl nimhiúil go sábháilte san Ísiltír ar phraghas thart ar US$620,000. Ina ionad sin, fuair siad cuideachta logánta a dhumpáil í go mídhleathach sa Côte d'Ivoire ar phraghas de US$17,000 agus mar thoradh air sin d'fhág siad níos mó ná 100,000 duine logánta agus cúnamh leighis de dhíth orthu.

Arna chur in oiriúint ó amnesty.ie

(i) An léiríonn seo cliseadh margaidh? Cosain do fhreagra.

Tá: ☐ Níl: ☐

(ii) Rinneadh dlí den Acht um an nGeilleagar Ciorclach agus Forálacha Ilghnéitheacha, 2022 i mí Iúil 2022. Tá sé mar aidhm ag an ngeilleagar ciorclach aistriú ón ngnáthgheilleagar atá bunaithe ar 'thógáil, déanamh, dramhaíl'.

Arna chur in oiriúint ó gov.ie

Tabhair breac-chuntas ar dhá cheann de na **dúshláin** a bheidh roimh an ngeilleagar agus tacaíocht á tabhairt don aistriú chuig an ngeilleagar ciorclach in Éirinn.

1.
2.

(iii) Ar an meán tá teaghlaigh in éirinn freagrach as 117 kg de dhramhbhia. Tá na costais do theaghlaigh idir €400 agus €1000 in aghaidh na bliana é sin. Arna chur in oiriúint ó epa.ie Déan cur síos ar thionscnaimh a bhféadfadh rialtas na hÉireann tabhairt fúthu chun dul i ngleic le fadhb an dramhbhia.

1.
2.

(c) **(i)** Chuir an Teachta Dála Barry Cowen síos ar an argóint go gcaithfeadh 'tionscal na talmhaíochta an tréad náisiúnta (an tréad déiríochta agus an tréad mairteola) a laghdú chun a ról a chomhlíonadh, mar argóint a bhí leisciúil agus áiféiseach'. Is argóint chonspóideach í an argóint i bhfabhar laghdú a dhéanamh ar an tréad náisiúnta (an tréad déiríochta agus an tréad mairteola). Arna chur in oiriúint ó gov.ie

Tabhair breac-chuntas ar na hargóintí i bhfabhar **agus** i gcoinne an mholta sin.

Ar son:
In aghaidh:

(ii) Táthar chun an Scéim Éarlaise agus Aisíoca a thabhairt isteach arís i mí Feabhra 2024. Íocfaidh duine ar bith a cheannóidh deoch éarlais bheag ar an mbuidéal plaisteach nó ar an gcanna. Gheobhaidh custaiméirí a gcuid airgid ar ais nuair a thabharfaidh siad an gabhdán ar ais chuig an miondíoltóir nó chuig ionad bailiúcháin eile le haghaidh athchúrsála.

Arna chur in oiriúint ó gov.ie

Tabhair breac-chuntas ar dhá thionchar is dócha a bheidh ag tabhairt isteach na Scéime Éarlaise agus Aisíoca ar **thomhaltóirí** na hÉireann.

1.
2.

75 marc

Leathanach Breise más rogha leat é a úsáid
Cuir in iúl go soiléir uimhir na ceiste agus an chuid den cheist atá á freagairt.

Leathanach Breise más rogha leat é a úsáid
Cuir in iúl go soiléir uimhir na ceiste agus an chuid den cheist atá á freagairt.

Leathanach Breise más rogha leat é a úsáid
Cuir in iúl go soiléir uimhir na ceiste agus an chuid den cheist atá á freagairt.

Ná scríobh ar an leathanach seo

Fógra cóipchirt
D'fhéadfadh sé go bhfuil téacsanna nó íomhánna sa scrúdpháipéar seo nach é Coimisiún na Scrúduithe Stáit úinéir an chóipchirt orthu, agus d'fhéadfadh sé gur athchóiríodh iad, chun críche an mheasúnaithe, gan cead na n-údar a fháil roimh ré. Ullmhaíodh an scrúdpháipéar seo de réir Alt 53(5) den *Acht um Chóipcheart agus Cearta Gaolmhara, 2000*. Ní údaraítear aon úsáid dá éis chun aon chríche ach amháin chun na críche dá bhfuil sé beartaithe. Ní ghlacann an Coimisiún aon dliteanas as sárú ar bith ar chearta tríú páirtí a eascraíonn as dáileadh ná as úsáid neamhúdaraithe an scrúdpháipéir seo.

Scrúdú na hArdteistiméireachta – Ardleibhéal

Eacnamaíocht

Dé hAoine 23 Meitheamh

Maidin 9:30 - 12:00